

Zenei könyvtárosok tanácskozása Szegeden

Kétnapos szakmai tanácskozásra invitálta szeptember 28–29-én a zenei könyvtárosokat a *Somogyi-könyvtár* és az *MKE Csongrád megyei Szervezete*. Aktualitást az összejövetelnek az adott – bár szakemberek közötti konzultációhoz nem feltétlenül szükséges külön apropó –, hogy a Somogyi-könyvtár megkezdte a zenei dokumentumok feldolgozását a *Corvina*-rendszerben, illetve ebben az évben a nemzetközi zenei könyvtári élet jelentős tanácskozásain vettek részt kollégáink. Gépi feldolgozás és nemzetközi kapcsolatok: ez a két, fölöttébb időszerű és szerteágazó kérdéskör állt a tapasztalatcsere középpontjában.

A mintegy harminc, az ország különböző pontjairól összegyűlt zenei könyvtáros részvételével tartott rendezvény *Gyuris György* igazgató úr üdvözlő szavait követően *Csúry Károlyné* kalauzolásával kezdődött, aki bemutatta a „*Magyarország és a nagyvilág – könyvtárkaszágaink tükrében*” című kiállítást. A tárlókban elhelyezett becses ritkaságok az alapító, *Somogyi Károly* gyűjteményéből származtak, és a magyar történelemmel foglalkozó külföldi hungarikumokat tartalmaztak. A kiállítás nem a tanácskozás alkalmából készült, része a könyvtár millenniumi rendezvényeinek, de jó alapot jelentett a konferencia egyik fő gondolatához, bizonyítva, hogy már *Somogyi Károly* – akárcsak a többi XIX. századi nagy könyvtáralapító és világosan látó értelmiségi – Magyarország helyzetét, lehetőségeit sohasem önmagában, hanem tágabb nemzetközi összefüggéseiben vizsgálta.

A szűkebben vett szakmai program délután kezdődött. *Gócza Julianna* (FSZEK *Zenei Gyűjtemény*) az IAML 2000. évi edinburgh-i tanácskozásán képviselte Magyarországot. A *Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége* 1951-ben alakult, különféle bizottságai és csoportjai átfogják a zenei könyvtári munka egészét. Folyóirata a *Fontes Artis Musicae*, a lap előfizetése egyúttal az IAML tagságát is jelenti. Magyarország az 1960-as évek óta vesz részt a nemzetközi szervezet munkájában, anyagi okok miatt azonban bizonytalan a rendszeres kapcsolattartás. Ezért lenne fontos, hogy hivatalos magyar nemzeti bizottsága alakuljon a szervezetnek. Ehhez megfelelő számú *Fontes*-előfizető szükséges – ám sajnos nincs tíz prenumeránsa a folyóiratnak az országban. Ennek hiányában féltő, hogy a magyar zenei könyvtárügy kiszorul a nemzetközi fejlődés fő sodrából.

Az IAML-tanácskozással együtt tartották a *RILM* éves gyűlését. Az IAML különféle nemzetközi programok aktív résztvevője, ezek egyike a *RILM*, a zenetudományi szakirodalom nemzetközi referálólapja. A tanácskozáson Magyarországot *Gupcsó Ágnes* (MTA *Zenetudományi Intézete*) képviselte. A *RILM* nyomtatott változata 1967 óta jelenik meg, az utóbbi időben már számítógépes adatbázisként is elérhető. A magyarországi zenetudományi szakirodalom hosszú ideje az előadó

Gupcsó Ágnes erőfeszítéseinek köszönhetően jut el a nemzetközi szerkesztőséghez. Az anyag összegyűjtése, kritikai megrostálása, a referátumok elkészítése és angolra fordítása nem egy – ráadásul más teendőkkel is megbízott – munkatársra méretezett feladat. Szükséges lenne – vetette fel – a zenei könyvtárak, könyvtárosok intenzívebb bevonása a munkába, hiszen a hazai kutatási eredmények külföldi megismertetése fontos feladat, ám csak mi tudjuk elvégezni.

Vida Eszter (*Magyar Zenei Tanács*) a Budapesten megrendezett IAMIC (*Zenei Információs Központok Nemzetközi Szövetsége*) tanácskozásról számolt be. A Zenei Információs Központok hosszú időn keresztül az IAML tagjai voltak, ám az 1980-as években kiváltak, és önálló nemzetközi szakmai szervezetet hoztak létre, az IAMIC-ot. A kiválás érthető volt, bár többnyire gyűjteményi háttérrel, könyvtárral rendelkeznek a zenei információs központok, nem a szó szűkebb értelmében vett könyvtári munkát végeznek: alapvető feladatuk a kortárs zenére vonatkozó különféle információk gyűjtése és szolgáltatása. Magyarországon egyébként a központ könyvtári szolgáltatásokat is nyújt, alighanem a legteljesebb hazai kotta- és hangfelvétel-gyűjteménnyel rendelkezik a kortárs zenéről. Az, hogy ebben az évben Budapest adott otthont az IAMIC-tanácskozásnak, a magyar zenei információs központ és Vida Eszter munkájának elismerését jelenti.

Másnap, 29-én *Dobó Katalin* mutatta be a Corvina-rendszert, a zenei dokumentumok abban történő feldolgozását. Valódi műhelymunka alakult ki a bemutató során, hiszen több más könyvtár is ezt a rendszert kívánja bevezetni. Általános volt a vélemény, hogy az MKE zenei szekciójának a közeljövőben önálló program keretében kellene foglalkoznia a gépi feldolgozás kérdéseivel zenei könyvtári környezetben. *Sándor János* (*Szegedi Nemzeti Színház*) a város zenés színházi történetét ismertette. Gazdag múltról számolhatott be lendületes előadásában, Szegeden az opera olyan meghatározó személyisége is otthont talált mint pl. *Vaszy Viktor*.

Bánfi Ilona és *Sósné Karácsonyi Mária* (Somogyi-könyvtár) Szeged szimfonikus zenei életéről és zenei egyesületeiről tartott zenével illusztrált előadást, *Száz Krisztina* pedig (Szegedi Önkormányzat) a fenntartó szempontjából ismertette a település zenei művelődését, a gazdag kínálatot, amely nem utolsó sorban a Somogyi-könyvtár zenei könyvtárosainak köszönhető. A zenei gyűjteményben időről időre kamarakonzerteket tartanak (28-án este a tanácskozás résztvevői is hallgatói lehettek a Szegedi Nemzeti Színház művészei által adott barokk hangversenynek.) Ezek a rendezvények – amellet, hogy népszerűsítik a könyvtár zenei szolgáltatásait – a város zenei életének fontos eseményei.

A tanácskozás utolsó közreműködője *Földes Imre* professzor volt: nagy sikerű előadásában az utóbbi évtizedek magyar zeneművészetének fejlődési tendenciáit vázolta. Olyan korszakról és olyan művekről adott áttekintést, amelyekről összefoglaló feldolgozás még alig jelent meg, így a zenei könyvtárosok némileg biztosabban tudnak tájékozódni és tájékoztatni ezen a színes, érdekes, de sokszor nem könnyen megközelíthető területen.

Hasznos és eredményes volt a tanácskozás, köszönet érte a rendezőknek: *Bajusz Jánosné*nek, *Bánfi Ilonának*, *Sósné Karácsonyi Máriának* és a Somogyi-könyvtár valamennyi munkatársának.

(-y-y)

Elektronikus dokumentumok a helyismereti gyűjteményekben

címmel országos szakmai napokat rendezett szeptember 7–8-án az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete és Bibliográfiai Szekciója Szolnokon, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Verseyhy Ferenc Könyvtárban.

A kétnapos fórum kellemes hangulata, vendéglátóink figyelmessége már az első percekben megérintett bennünket. Ismerkedésként az 1996/97-ben felújított megyei könyvtár szép épületét tekintettük meg. Sokunkat elbűvölt szinte hívogató, funkcionális fogadóterével, jól tagolt, tágas szintjeivel, barátságos színvilágával és szolgáltatásaival.

A szakmai program előadója Takáts Béla, a megyei könyvtár igazgatóhelyettese volt. Már bevezetőjében felhívta a figyelmet arra, mennyire fontos feladata a könyvtáraknak a helyismereti dokumentumok gyűjtése és őrzése mellett azok digitalizálása és mind teljesebb körű hozzáférésük biztosítása. Gyakorlatban is bemutatta mindazt, ami e téren Szolnokon megvalósult és szolgáltatásként igénybe vehető a megyei könyvtárban vagy elérhető az interneten keresztül. A rendkívül érdekes és élvezetes bemutató kapcsán nemcsak hallgatói voltunk az előadásnak, hanem kicsit alkotótársnak érezve magunkat kaptunk betekintést az egyes munkafolyamatokba és azok technikai hátterébe is.

Először az interneten megjelenő helyismereti információk, dokumentumok kezeléséről és szolgáltatásáról hallhattunk. Ezek közé tartoznak a megye településeiről szóló információk. A Verseyhy Könyvtár honlapján (<http://www.vfmk.hu/megye/megye.htm>) a településnevek betűrendes indexéből példaként az *Abádszalókról* szóló információkat tekintettük át. Kiválasztva a nevet különböző lexikonból, szótárból vett leírást találunk az adott településről. A menüsorból pedig önkormányzati adatokat, a helyi könyvtár adatait kérhetjük, képeket és írásokat választhatunk, az internet menüpont alatt pedig különböző magyar keresőprogramokban (AltaVizsla, Gyalogló, Heuréka, Kincskereső) már előre kigyűjtött találati listákat kap készen a használó. Szóba kerültek e szolgáltatás negatívumai is: a keresőrobotok nem 100%-os pontossággal dolgoznak, az információ tartalma változik, eltűnik vagy URL-je megváltozik stb. Egyfajta megoldást kínál, ha CD-re lementjük ezeket az adatokat, így megmaradnak, indexelhetők, tartalmuk kereshetővé tehető.

A továbbiakban a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Elektronikus Könyvtár tartalmával és szolgáltatásával ismerkedtünk (<http://www.vfmk.hu/vfek/index.htm>). Előszörban helyi szerzők alkotásait digitalizálták. Szép- és szakirodalom, cikkek s egyéb írások olvashatók rajta teljes terjedelemben. Ezeket az e-dokumentumokat katalogizálták is, így a könyvtár TextLib integrált rendszerében visszakereshetők szerző/közreműködő neve, cím, téma és tárgyszavak (pl. településnév) alapján. Digitalizálták az *Eső* című helyi irodalmi folyóirat évfolyamait is (<http://www.vfmk.hu/vfek/tartalom.htm>).

Az előadás harmadik részében a digitálisan létező, de ebben a formátumban nem publikált szövegállományok adatbázisba szervezésének szép példáját mutatta be Takács Béla. Könyvtárak jelentős vállalkozása a Szolnok megyei Új Néplap digitális formátumban való szolgáltatása. A szerkesztőségtől egy hónappal a lap megjelenése után ingyen megkapják az eleve számítógépen készült anyagot, így a digitalizálás nem sérti a kiadó üzleti érdekeit. A további munkához pedig csupa olyan szoftvert használnak, melyek a könyvtárban már megtalálhatók (pl. Word) vagy ingyen letölthetők az internetről. Az anyagot e-mailen kapják Word-dokumentumként, melyben a felesleges, zavaró karaktereket egyszerű cserével kijavítják. Adatbáziskezelőként az ISIS windows-os változatát használják, amely szintén ingyen letölthető. Láthattuk, hogy mennyire egyszerű, könnyen kezelhető, ugyanakkor kellő mélységű adatrögzítést, illetve visszakeresést tesz lehetővé, s a magyar ékezetes karaktereket is jól kezeli. A könyvtárosok a lap egy számát egy óra alatt dolgozzák fel ezzel a technológiával. Ebből az adatbázisból tájékoztatnak, és a városi könyvtárak számára 600 forintért (ez a CD önköltségi ára) lemezre másolják. A CD menüje olvasást és keresést tesz lehetővé. A régebbi évfolyamok tartalma még DOS-os felületen, az újabbak már a korszerűbb windows-os formában használhatók. A bemutatott példákon jól érzékelhettük a különbséget. Előadás közben szóba kerültek a digitalizálás szerzői jogi kérdései is.

Végezetül Takács Béla arról is tájékoztatta a jelenlévőket, hogy megindult a helyismereti könyvtárosok levelező listája. Erre jelentkezni a listserv@listserv.iif.hu címre írt, alábbi tartalmú levélben lehet: *SUBSCRIBE HKSZ-L Vezetéknév Keresztnevév*. A lista nyílt, nem moderált. A listára szánt levelet a hksz-l@listserv.iif.hu címre kell küldeni. A KATALIST-hoz hasonlóan a HKSZ-L-nek is van archív adatbázisa, ahol a listára küldött levelek visszamenőleg is olvashatók, illetve azok számára is hozzáférhetőek a <http://listserv.iif.hu/archives/hksz-l.html> címen, akik nem tagjai a listának. Itt olvasható a Takács Béla által írt összegzés előadásáról.

Takács Béla és könyvtáros kollégái munkájával megismerkedve aktuális, érdekes és sok intézmény számára hasznos információt, ötleteket adó gyakorlat szemtanúi lehettünk Szolnokon. A két szakmai szervezetből jelen lévő több mint 40 érdeklődő egyöntetű véleménye az volt, hogy ezt az előadást egy még nagyobb szabású rendezvényen – a témát és az előadók körét bővítve – érdemes lenne később megismételni.

Tóth Katalin